روزنامه شرق

دوشنبه ۱۰ اردیبهشت ۱۴۰۳
۲۰ شوال ۱۴۴۵
۲۹ آوریل ۲۰۲۴
سال بیست‌ویکم
شماره ۴۸۲۱
۲۰ هزار تومان
۱۲ صفحه

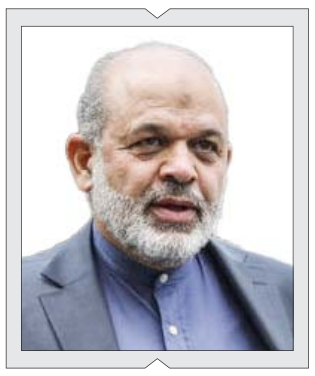

وحیدی در نشست پاسخ‌گویی وزیر کشور به مردم:

دولت مردمی حرف مردم را شنیده و مشکلات را با کمک آنها حل می‌کند

۳

سرمقاله

مدرسه و کارخانه

حمزه نوذری
جامعه‌شناس و استاد دانشگاه

از منظر رویکردهای انتقادی در علوم اجتماعی مدرسه و کارخانه از برخی جنبه‌ها شبیه به هم به نظر می‌آیند. در هر دو مسئله اصلی ساختن است؛ در یکی ساخت کالا و محصولات و در دیگری ساخت انسان. برخی مسئولان آموزش و پروش اعلام می‌کنند که مدرسه کارخانه انسان‌سازی است و درست مثل کارخانه محصولات شبیه به هم و یکدست ساخته می‌شوند. در هر دو سلطه وجود دارد و مدیران به دنبال انقیادسازی و مطیع‌سازی هستند. در هر دو مقاومت وجود دارد؛ مقاومت کارگران و دانش‌آموزان در مقابل سازوکارهای قدرت. در هر دو بیگانگی و بهره‌کشی وجود دارد؛ بیگانگی کارگر از کار و دانش‌آموز از مدرسه و آموزش. در هر دو سلسله مراتب قدرت وجود دارد و مشارکت کارگران و دانش‌آموزان در هر دو محیط اندک است؛ چون اساسا مسئولان هر دو محیط مشارکت را نمی‌خواهند. بهره‌کشی از معلمان در مدارس غیردولتی هم آن‌قدر آشکار است که نیازی به بحث ندارد؛ اما وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی و آموزش و پرورش توجهی به آن ندارند؛ اما مسئله این یادداشت پرداختن به این چالش‌ها نیست؛ بلکه از زاویه دیگری به این دو محیط می‌پردازم.

مسئله مدت‌زمان کار و آموزش

امروزه این موضوع که میزان ساعت کار زیاد و طاقت‌فرسا بهره‌وری را کاهش می‌دهد، از طرف کارفرمایان و دولت‌ها تا حدی پذیرفته شده است؛ هرچند تعیین ساعت کار و کاهش میزان ساعت کار نتیجه مبارزات کارگری بوده و به‌آسانی به دست نیامده است. امروزه برخی کشورها حتی روزهای کاری هفته را به چهار روز تقلیل داده‌اند و سه روز تعطیلی در هفته را به صورت آزمایشی در برخی محیط‌های کاری در پیش گرفته‌اند تا هم نیروی کار فرصت‌های بیشتری برای پرداختن به امور دیگر زندگی داشته باشد و هم میزان ساعت کار مفید افزایش یابد. هرچند هنوز هم در محیط‌های کاری دو مسئله‌ای که مارکس آنها را بیان کرده، وجود دارد؛ یعنی بیگانگی و بهره‌کشی و تا زمانی که منطق سرمایه‌داری حاکم است، چندان امیدی به برطرف‌شدن آنها وجود ندارد؛ اما در مقابل، بسیاری از افراد جامعه از والدین گرفته تا کارشناسان از ساعات آموزشی بیشتر در مدارس دفاع می‌کنند. برخی والدین بچه‌های‌شان را در مدارسی ثبت‌نام می‌کنند که ساعات آموزشی گاهی بیشتر از هشت ساعت داشته باشد. با این امید که دانش‌آموزان در امر آموزش بهتر و موفق‌تر شوند. این موضوع آن‌قدر بدیهی شمرده می‌شود که گاهی مدارس ابتدایی غیردولتی تا ساعت ۱۵ بچه‌ها را در مدارس نگه می‌دارند؛ اما ساعات آموزشی زیاد در مدارس نه‌تنها مفید نیست؛ بلکه بچه‌ها را خسته و از آموزش و درس بیزار می‌کند. ساعات آموزشی زیاد و حضور طولانی‌مدت در مدرسه، گویی مدرسه قفس آهنینی است که وقتی دانش‌آموزان از آن بیرون می‌آیند، احساس آزادی و رهایی دارند. اگر دانش‌آموزان مانند کارگران قدرتی در قالب اتحادیه داشتند، به نظر می‌رسد اولین و مهم‌ترین خواسته‌شان کاهش ساعت آموزش و تغییر ساعت شروع مدرسه بود. در وضعیت فعلی، دانش‌آموز باید قبل از ساعت ۷ و گاهی ۶ صبح از خواب بیدار شود که با توجه به تغییرات اجتماعی که بچه‌ها معمولا شب‌ها دیر به خواب می‌روند و صبح‌های زود به‌سختی از خواب بیدار می‌شوند، دچار کم‌خوابی و عدم دقت و توجه می‌شوند. کیفیت آموزش در ابتدای صبح بسیار پایین است. این نه‌فقط در مدرسه بلکه در دانشگاه هم دیده می‌شود؛ بنابراین همان‌گونه که میزان و ساعت کار در محیط‌های کاری بازبینی می‌شود، میزان و ساعت کار در مدارس و نهادهای آموزشی نیز می‌تواند بازبینی شود. یک بار این کار انجام شده است و پنجشنبه‌ها از ساعت کار آموزشی حذف شده است؛ هرچند برخی مدارس غیردولتی در تبلیغات خود اعلام می‌کنند که ما پنجشنبه‌ها هم آموزش داریم. مسئله بعد این است که میزان ساعتی که دانش‌آموزان مقطع دوم باید در کلاس بنشینند، نزدیک به یک‌ساعت‌و نیم است. این میزان ساعت حتی برای دانشجویان هم زیاد است. تمرکز و توجه در دره وفور اطلاعات کاهش پیدا کرده است؛ یعنی هر چقدر اطلاعات بیشتری ارائه شود، توجه و تمرکز کمتر می‌شود. یک‌ساعت‌و نیم آموزش و تدریس خارج از تمرکز و توجه دانش‌آموزان است. معلم نیز چاره‌ای جز نگه‌داشتن دانش‌آموزان و ارائه اطلاعات ندارد، به دلیل اینکه حجم کتاب‌های درسی زیاد است.

ادامه در صفحه ۱۰

در «شرق» امروز می‌خوانید: بررسی تأسیس سرکنسولگری ارمنستان در تبریز و تأثیر آن بر مناسبات تهران-ایروان • «شرق» از معادلات عربی خاورمیانه و سیاست خارجی تهران پس از حمله ایران به اسرائیل گزارش می‌دهد

روز گذشته تعدادی از اعضای شورای شهر پایتخت در اعتراض به سخنان زاکانی صحن شورا را ترک کردند

غوغای واگن‌های چینی

پرونده ویژه «شرق» درباره شورای شهر پایتخت در گفت‌وگو با تشکری‌هاشمی و حق‌شناس

این پرونده را در صفحه‌های ۶ و ۱۰ بخوانید

صفحه ۲ را بخوانید / عکس: خانه ملت

یادداشت

سیل‌زدگان جنوب بلوچستان را دریابیم

احسان هوشمند

در دو ماه گذشته جنوب استان سیستان‌وبلوچستان شاهد وقوع دو سیلاب بسیار مخرب بود. متأسفانه بر اثر وقوع سیلاب بیش از ۱۵ شهرستان در استان سیستان‌وبلوچستان ازجمله شهرستان‌های دشتیاری، زرآباد، کنارک، چابهار، قصرقند، راسک، سراوان، دلگان، بمپور و نیک‌شهر خسارات درخورتوجهی متحمل شدند. صدها کیلومتر راه روستایی و نیز کیلومترها راه بین زمین‌های کشاورزی، تأسیسات زیربنایی، ده‌ها هزار هکتار از زمین‌های کشاورزی و باغات، ده‌ها واحد گلخانه‌ای و دامداری و کلنی زنبورعسل، مرغداری و صدها حلقه چاه و قنات و بندسار و خسارات درخورتوجه به منازل مسکونی و ماشین‌آلات و ادوات کشاورزی و شبکه برق‌رسانی و آب‌رسانی و واحدهای مسکونی و هزاران نفر آسیب‌دیده از سیل بخشی از خسارات درخورتوجه سیلاب‌های اخیر بلوچستان است. متأسفانه در سیل اخیر نیز چند نفر از هم‌وطنان کشته شدند. برآورد می‌شود که خسارات سیل هزاران میلیارد تومان باشد. در جریان وقوع سیل، افزون بر کمک‌های امدادی هلال‌احمر و نیروهای نظامی مانند دیگر مصائب طبیعی دیگر هم‌وطنان نیز به یاری سیل‌زدگان پرداختند. با وجود این امدادرسانی‌ها و کمک‌های انجام‌شده، وسعت درخورتوجه مناطق سیل‌زده و ابعاد گسترده خسارات واردشده موجب شده تا متأسفانه همچنان هم‌وطنان ارجمندمان در این استان با مسائل و مشکلات عدیده‌ای روبه‌رو باشند. این در حالی است که در حالت عادی نیز از نظر شاخص‌های توسعه انسانی و زیرساخت‌ها وضعیت در استان سیستان‌وبلوچستان بسیار نامناسب و نگران‌کننده است. فقر گسترده و کاهش امید به زندگی یکی از نتایج وضعیت اسف‌بار کنونی است. از نظر راه‌های مواصلاتی، خطوط ریلی، دسترسی به آب آشامیدنی سالم، مدارس استاندارد، معلمان باتجربه، مراکز درمانی و بهداشتی و پزشکان متخصص وضعیت استان سیستان‌وبلوچستان بسیار نامطلوب و نگران‌کننده است. در این شرایط وقوع دو سیلاب بی‌سابقه و بسیار وسیع موجب شده تا بیش از هر زمان دیگری زندگی به کام هم‌وطنان ارجمند در جنوب استان و البته بخش‌هایی از جنوب استان کرمان تلخ شود. متأسفانه در جریان این سیلاب‌ها نیز رسانه‌های پربیننده و شنونده کشور با وجود پخش برخی اخبار و گزارش‌ها از وقوع سیل و خسارات، در ساعات پربیننده و پرشنونده کمتر به ابعاد خسارات سیل یا لزوم امدادرسانی‌های گسترده‌تر پرداختند و ظرفیت کمک‌های مردمی را به‌عنوان یک هدف امدادی چندان مورد توجه قرار ندادند. از مشکلات و نارسایی‌های امدادرسانی نیز کمتر خبر و گزارشی روی آنتن رفت و در این گستره جغرافیایی وسیع آسیب‌دیده ناشی از سیلاب، کمتر به میان مردم سختکوش و شریف و آسیب‌دیده از سیل حاضر شدند تا منعکس‌کننده انتظارات و نیازها و گلایه‌های این گروه از هم‌وطنان عزیز باشند. در دیگر رسانه‌ها ازجمله رسانه‌های کاغذی یا مجازی و نیز شبکه‌های اجتماعی اگرچه اخبار درخورتوجهی درباره سیلاب اخیر جنوب استان سیستان‌وبلوچستان منتشر شد؛ اما به صورت مستمر و جدی گزارش میدانی کمتری درباره ابعاد خسارات و نیازهای هم‌وطنان، تولید و رسانه‌ای شد. همچنین حضور کارشناسان کشور در رسانه‌های عمومی برای ارائه مشاوره و طرح دیدگاه‌های کارشناسی درباره چگونگی استفاده از رواناب‌های ناشی از بارندگی‌های موسمی در جنوب استان یا روش‌های مقابله با سیلاب ناشی از تغییرات آب‌وهوایی هم موضوعی است که پرداختن به آن یکی از نیازهای استان برای مقابله با سیلاب‌های آتی است. آیا باید سدسازی کرد یا روش‌های بهتری برای استفاده از رواناب‌ها در جنوب استان وجود دارد؟

متأسفانه پس از وقوع زلزله سرپل ذهاب در سال ۱۳۹۷ محدودیت‌هایی برای حضور افراد مشهور و مؤثر در جمع‌آوری کمک‌های امدادی و یاری به آسیب‌دیدگان مصائب جمعی اعمال شد. پیش‌ازآن حضور برخی چهره‌های مردمی مانند آقای علی دایی، اسطوره فوتبال کشور، در میان آسیب‌دیدگان موجب می‌شد تا نهادهای مدنی نیز با انگیزه بیشتری ایفاگر نقش‌های امدادی و حمایتی باشند؛ موضوعی که در سال‌های اخیر به دلیل محدودیت‌های انجام‌شده، کم‌رنگ‌تر شده است. در این شرایط استمرار مسائل حاد و مزمن توسعه‌ای استان به‌اضافه خسارات گسترده سیل موجب شده تا همچنان مردم آسیب‌دیده چشم به راه یاری و کمک‌های گسترده هم‌وطنان به سیل‌زدگان باشد. امید است که رسانه‌های کشور بیش‌ازپیش با ایفای وظیفه انسانی و ملی و حرفه‌ای خود، به صورت مستمر گزارش‌ها و اخبار متنوعی از ابعاد خسارات و نیازهای هم‌وطنان تولید کنند تا ضمن روشن‌شدن ابعاد خسارات، دیگر هم‌وطنان و مسئولان امر نیز برای یاری سیل‌زدگان به پا خیزند. چشمان هم‌وطنان رنج‌دیده و نگران سیل‌زدگان منتظر همه ایرانیان مسئولیت‌شناس و خیری است که عزم خود را برای یاری به هم‌وطنان سیل‌زده در جنوب استان سیستان‌وبلوچستان و جنوب استان کرمان جزم کرده‌اند. هم‌وطنان عزیز سیل‌زده در جنوب استان سیستان‌وبلوچستان را در این شرایط سخت دریابیم و به یاری‌شان بشتابیم.

یادداشت

نقش مشکلات معیشتی در بروز خشونت در جامعه

محمدهادی جعفرپور
وکیل دادگستری

عطف به اصول قانون اساسی و فلسفه ایجابی دولت به معنای عام آن یکی از تکالیف اساسی و قابل اهمیت دولت‌ها توجه به شرایط روحی_روانی جامعه همراه با ضرورت تأمین نیازهای ابتدایی شهروندان است. مصادیق این حقوق و طرق تأمین نیازهای ابتدایی ملت در غالب رژیم‌های سیاسی فصلی از قانون اساسی را تحت عنوان حقوق ملت به خود اختصاص داده و حکومت مکلف است بخشی از منابع ملی و سرمایه‌های مادی_معنوی کشور را صرف تأمین این حقوق کند.

تحلیل و شناسایی مبانی انشای چنین مقرره‌ای مستلزم پژوهشی گسترده از زوایای متعدد و بهره‌گیری از کارشناسان علوم مختلف اعم از جامعه‌شناسان، روان‌شناسان، اقتصاددانان، حقوق‌دانان و... است اما از نگاه عامیانه و بنا به شرایط حاکم بر جامعه آنچه بدون نگاه کارشناسانه محرز و مسلم است، نبود تعادل روانی در بدنه جامعه است. شاهد این ادعا افزایش اخبار متنوع راجع به خودکشی، ارتکاب جرائمی مانند خفت‌گیری، قتل و ضرب و جرح، سرقت‌های مسلحانه و... است که علت اصلی بروز چنین حوادثی را می‌توان حاصل غلبه خشونت و رفتارهای هیجانی بر روابط انسان‌ها دانست.

ساده‌ترین و مهم‌ترین فرضیه قابل‌طرح آن است که چطور ممکن است فلان پزشک جوان که سال‌ها عمر و جوانی خویش را صرف تحصیل کرده، پس از اشتغال به حرفه و شغلی که روزی تمام آمال و آرزوهایش را در رسیدن به آن حرفه می‌دیده، اقدام به خودکشی کند یا آن یکی جوان تحصیل‌کرده مرتکب جنایت علیه دیگری می‌شود؟ بدون تردید دیدن و شنیدن اخبار چنین حوادث تلخی هر انسان دغدغه‌مندی را به فکر وادار می‌کند. فارغ از هر نقد و قضاوتی باید پذیرفت ریشه غالب این اتفاقات ناخوشایند در خشونت و افزایش حجم خشونت نهفته در جامعه است. جامعه‌شناسان، روان‌شناسان و سایر اندیشمندان علوم اجتماعی این سرزمین دیرزمانی است که به انحای مختلف زنگ خطر حاکم‌شدن خشونت بر رفتار شهروندان را به صدا درآورده، درباره جامعه عصبی و تبعات غیرقابل جبران نهادینه‌شدن خشونت در جامعه تذکر داده، هریک به سهم خویش از زوایای مختلفی طرح و ایده‌ای در راستای کنترل خشم و پیشگیری از چنین رفتارهایی ارائه کرده‌اند. به عبارتی و بدون تعارف باید پذیرفت مصائب و مشکلات عدیده‌ای در شکل‌گیری چنین جامعه‌ای نقش دارند که لازم است هرچه سریع‌تر چاره‌ای اندیشید و برای برون‌رفت از این شرایط راهکاری عملیاتی و البته عاجل و منطبق بر داده‌های علمی_ پژوهشی شناسایی کرد. اخلاق حسنه و نظم عمومی جامعه که در شکل‌گیری قواعد حقوقی-حاکمیتی، ملاک و معیار اصلی است، زمینه و مقدماتی دارد که تا ابعاد متنوع و قابل‌احترام آن شناسایی نشود، تدوین و اصلاح تمامی مجموعه قوانین حاکم در جامعه گره از مشکلات نخواهد گشود. یک قرن پیش‌تر، جان آستین (در قرن۱۹) در تأیید ضرورت توجه به میل و تمنای شهروندان در انشای مقررات اعلام کرد که قانون بودنِ قانون امری است جدا از خوب یا بد بودنِ قانون و بنا بر همین امر نمی‌توان مدعی شد قانون ناعادلانه قانون نیست و برای جرح و تعدیل این قاعده لازم است چاره‌ای اندیشیده شود.

ادامه در صفحه ۱۰

برگزیده‌ها

موقعیت طلایی یا گره کور؟

نگاهی به عرصه سیاست داخلی و شرایط اقتصادی و اجتماعی کشور، ۳ سال بعد از یکدست‌شدن قدرت اجرائی

۳

ترانزیت ناکام

گزارشی درباره سرنوشت یک قطار باری افغانستان در ایران که در کارنامه کریدور تجاری شرق به غرب ماندگار شد

۴

تیم ملی فوتسال برای سیزدهمین بار قهرمان آسیا شد

درخشش ایران ماندگاری صادق بوقی

۹

عربستان میزبان نشست برای آتش‌بس در جنگ غزه

چانه‌زنی در ریاض

۵

در نشست گلوگاه‌های تولید فساد در مدیریت شهری مطرح شد

فرمول تولید فساد

۸

آنچه گذشت

واینک آخرالزمان!

یادداشتی از امیر سیدین

۱۲

خبر

پیشنهاد تعطیلی یک ماهه مدارس در زمستان

عضو کمیسیون انرژی مجلس گفت: اگر با یک برنامه‌ریزی از پیش اعلام‌شده یک ماه از تعطیلات مدارس و فضای آموزشی در زمستان باشد و در مقابل آموزش را زودتر و در تابستان آغاز کنند هم در بحث مصرف انرژی می‌تواند مفید واقع شود هم معضل آلودگی هوا و اینکه فرصت گردشگری زمستانه برای نیمه جنوبی کشور فراهم می‌شود. مالک شریعتی‌نیاسر، عضو کمیسیون انرژی مجلس درباره تغییر ساعت کاری در فصل تابستان و همچنین درخواست دولتی‌ها برای مجوز تغییر ساعات آموزشی به ایلنا گفت: من که البته موافق بودم ساعت تابستانه حفظ شود که در ابتدای سال و در ابتدای پاییز هر شش ماه یک‌بار ساعت به جلو و بعد به عقب کشیده می‌شد، این موضوع در زمان اوج مصرف نزدیک به سه هزار مگاوات به شبکه برق کمک می‌کرد. او ادامه داد: ولی حالا که دیگر ساعت‌ها تغییر نمی‌کند، حتما تغییر ساعت‌های اداری و کاری تجاری، صنعتی و تدابیر محلی به‌ویژه در استان‌های مختلف می‌تواند به کاهش مصرف انرژی کمک کند. شریعتی در واکنش به این مسئله که «از سوی دولتی‌ها شنیده شده خواستار اختیار و مجوزی برای تغییر تقویم آموزشی برخی مناطق هستند و برای مثال در مناطق سردسیر به‌جای مهر از شهریور کار آموزش آغاز شود» تأکید کرد: بنده بشخصه با این مسئله خیلی موافقم، علت هم این است که در برخی مناطق کشور در فصل زمستان رفت‌وآمد برای دانش‌آموزان بسیار سخت است یا مشکلات دیگری وجود دارد که می‌تواند آموزش را مختل یا با وقفه مواجه کند. از سوی دیگر برنامه‌ریزی مناسب و درنظرگرفتن تعطیلات زمستانه می‌تواند موجب رونق گردشگری در نیمه جنوبی کشور در فصل زمستان شود.

آگهی مناقصه خرید انواع کاغذ تحریر سفید مرغوب
به شماره فراخوان: ۲۰۰۳۰۰۱۰۶۵۰۰۰۰۲
شناسه آگهی ۱۷۰۲۹۵۴ م الف ۲۵۴
شرح در صفحه ۴